

VALTIONEUVOSTON ASETUS AMPUMA-ASEASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Johdanto

Eduskunta hyväksyi 26.6.2017 lait ampuma-aselain, rikoslain 41 luvun 1 §:n ja poliisilain 2 luvun muuttamisesta (EV 82/2017). Tasavallan presidentti vahvisti lait (623/2017, 624/2017 ja 625/2017) 8.9.2017 ja ne tulevat voimaan 1.12.2017. Aseelinkeinonharjoittajan yksilöintitietojen ilmoitusvelvollisuutta koskevat ampuma-aselain säännökset tulevat voimaan kuitenkin vasta 1.12.2018. Lakimuutosten sisältämiä sähköistä asiointia koskevia säännöksiä aletaan soveltaa uuden asetietojärjestelmän käyttöönoton myötä 1.12.2018 lukien.

Ampuma-aselain muutoksella tarkistettiin ampuma-aseen hankkimista ja hallussapitoa koskevia pykäläiä. Käyntiasiointia lupaviranomaisessa vähennettiin useilla muutoksilla. Kaksivaiheinen hankkimis- ja hallussapitolupamenettely muutettiin aselupamenettelyksi. Aselupaan voidaan sisällyttää ase- ja hallussapitolupamenettely tai yksityinen valmistamisoikeus, joka on voimassa pääsääntöisesti enintään vuoden ajan. Erityisestä syystä oikeus voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi. Aselupaa voi vuoden 2018 loppupuolelta alkaen hakea käyttämällä sähköistä asiointia. Lisäksi lupaprosessin kotipaikkasidonnaisuudesta luovuttiin.

Aseluvan hakijan soveltuvuuden arviointia kehitetään uudessa lupamenettelyssä kohdistamalla nykyisin hakemuksen tekniseen käsittelyyn ja soveltuvuustestin suorittamiseen käytettävät poliisin resurssit hakemuksen entistä yksilöllisempään käsittelyyn. Soveltuvuustestistä lupamenettelyyn yhteydessä luovutaan, koska testin hyödynnettävyys on huono, eikä se ole käytännössä tuonut lisäarvoa aseturvallisuuteen. Soveltuvuuden arviointia uudessa lupamenettelyssä parannetaan hakijan entistä yksilöllisemmällä haastattelulla sekä poliisilla jo olevan tiedon tehokkaammalla hyödyntämisellä lupaharkinnassa esimerkiksi tietojärjestelmien automaattista tiedonvaihtoa kehittämällä.

Lainmuutoksella ase- ja hallussapitoa koskevia velvollisuuksia on rajoitettu koskemaan tiettyjä tilanteita. Kotimaassa toimivalta aseelinkeinonharjoittajalta hankittua ampuma-asetta, ase- ja hallussapitoa ei pääsääntöisesti tarvitse esittää poliisilaitoksella, vaan aseelinkeinonharjoittaja ilmoittaa esineen yksilöintitiedot sähköistä asiointia käyttämällä poliisin asetietojärjestelmään esineen hankkineen aselupalle. Yksityisten välisellä luovutuksella siirtynyt, ulkomailta hankittu tai yksityisesti valmistettu tai muunnettu ampuma-ase, ase- ja hallussapito on esitettävä poliisille, jos esineen luovuttajan hallussapitoon oikeuttava lupa on myönnetty ennen vuotta 2000.

Asekeräilijän oikeudesta pitää tiedostoa hankkimistaan ampuma-aseista ja ase- ja hallussapitoluvan hakemisen sijasta luovutaan. Keräilijän tulee hakea aselupaa hankkimilleen, myös keräilysuunnitelmaan kuuluville ampuma-aseille, tehokkaille ilma-aseille ja ase- ja hallussapito-osille. Keräilijän tulee tehdä ilmoitus poliisille hankkimistaan ase- ja hallussapito-osista, jos niiden hallussapito perustuu siihen, että keräilijällä on oikeus vastaavista osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon.

Ampuma-aselain muutokset aiheuttavat muutostarpeita ampuma-aseista annettuun valtioneuvoston asetukseen (145/1998). Ehdotettavat muutokset annettaisiin ampuma-aselain (1/1998) 42 c §:n 2 momentin, 83 a §:n ja 119 §:n 1 momentin 3, 4, 6 ja 7 kohtien nojalla. Koska ase-elinkeinonharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta poliisin asetietojärjestelmään koskeva ampuma-aselain 25 § tulee voimaan vasta 1.12.2018, valmistelaan tarvittavat muutokset ampuma-aseasetukseen siltä osin erikseen vuonna 2018.

2 Yksityiskohtaiset perustelut

1 a §. Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumero. Pykälään tehtäisiin ampuma-aselain 42 §:n muutoksen ja uuden 42 a §:n edellyttämät teknisluonteiset tarkistukset. Pykälässä viitattaisiin hallussapitoluvan sijasta uuteen aselupaan ja aselupamenettelyyn. Jos aseluvan nojalla hankitussa, valmistetussa tai muunnetussa ampuma-aseessa ei ole merkittynä sarja- tai tunnistenumeroa, poliisilaitoksen olisi ennen tietojen aselupaan merkitsemistä toimitettava ase Poliisihallitukselle tunnistenumeron merkitsemistä varten. Jos ampuma-aseella on poikkeuksellista keräilyllistä arvoa, jota tunnistenumeron merkitseminen alentaisi, poliisilaitos voi antaa aseluvan aseeseen, jossa ei ole sarja- tai tunnistenumeroa.

33 §. Euroopan ampuma-asepassin hakeminen. Asetuksen 33 §:n 1 momenttia muutettaisiin niin, että hallussapitoluvan sijaan sen 3 kohdassa viitattaisiin aselupaan. Muuten pykälä säilyisi ennallaan.

42 a §. Tullin yksityistä tuontia koskeva ilmoittamisvelvollisuus. Pykälää muutettaisiin niin, että hankkimisluvan ja yksityisen valmistamisluvan sijaan siinä viitattaisiin aselupaan, koska hankkimislupa ja yksityinen valmistamislupa on uudessa ampuma-aselain mukaisessa menettelyssä korvattu aseluvalla. Lisäksi muutettaisiin otsikosta ja pykälän alkuosasta Tullilaitos muotoon Tulli, koska 1.1.2013 voimaan tulleella lailla Tullin hallinnosta (960/2012) perustettiin aikaisemman Tullilaitos-organisaation tilalle Tulli-niminen viranomainen.

43 §. Aseluvan hakeminen. Hankkimisluvan hakemista koskevaa 43 §:ää muutettaisiin niin, että hankkimisluvan sijaan se koskisi aseluvan hakemista. Ampuma-aselain 42 §:ssä hankkimislupaa koskeva menettely on korvattu uudella aseluvalla.

Pykälän 1 momentin mukaan aselupaa tulisi hakea kirjallisesti. Hakemuksessa olisi mainittava hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus ja hakemuksen peruste. Lisäksi tulisi mainita hankittavan ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki ja malli tai mallinumero, muunnettavan ampuma-aseen tyyppi ja tiedossa oleva sarjanumero sekä hallussapitoon oikeuttavan luvan numero ja antaja. Hankittavan tehokkaan ilma-aseen osalta tulisi mainita piipun pienin sisähalkaisija ja tiedossa oleva tehtaan merkki ja malli tai mallinumero, muunnettavan aseensa osalta sen laji ja tiedossa oleva sarjanumero sekä hallussapitoon oikeuttavan luvan numero ja antaja.

Valmistettavan tai muuntamalla valmistuvan ampuma-aseensa osalta tulisi hakemuksessa mainita ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi. Jos kyseessä on valmistettava tehokas ilma-ase tulisi hakemuksesta ilmetä piipun pienin sisähalkaisija. Valmis-

tettavan tai muuntamalla valmistuvan aseiden osan osalta tulisi hakemuksessa mainita aseiden osan laji ja piipun tai putken kaliiperi sekä maininta siitä, onko aseiden osa tarkoitettu liittämään pysyvästi aseeseen. Jos aselupa koskee hankittavaa aseiden osaa, tulisi hakemuksessa mainita aseiden osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki ja malli tai mallinumero. Lisäksi hakemuksessa tulisi todeta yhteisön tai säätiön aseesta nimen ja ampuma-aseiden tai aseiden osan sekä ampuma-aseissa käytettävien tarkoitettujen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten aiottu säilytystapa ja -paikka.

Pykälän 2 momentin mukaan yksityistä valmistamista tai muuntamista koskevaan hakemukseen olisi liitettävä selvitys hakijan kyvystä valmistaa tai muuntaa hakemuksen kohteena oleva esine.

Pykälän 3 momentin mukaan yhteisön ja säätiön on liitettävä hakemukseen yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toiminnan tarkoituksesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos lupaviranomainen on Poliisihallitus, se voi pyytää lupahakemuksesta poliisilta lausunnon. Ampuma-aselain 42 §:n 1 momentin mukaan aseluvan erityisen vaarallisen ampuma-aseiden ja sen osan hankkimiseen tai valmistamiseen tai muuntamiseen yksityistä tarkoitusta varten antaa ja peruuttaa Poliisihallitus. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

43 a §. Ampuma-aseiden ja aseiden osan yksilöintitietojen ilmoittaminen aselupaan. Asetukseen lisättäisiin uusi pykälä ampuma-aseiden ja aseiden osan yksilöintitietojen ilmoittamisesta aselupaan. Ampuma-aselain uudessa 42 c §:ssä säädetään aseiden ja sen osan yksilöintitietojen ilmoittamisesta esinettä luovutettaessa. Ampuma-aselain 42 c §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tiedot ilmoittaa luovuttaja luovutuksen yhteydessä jos luovuttaja on asealan elinkeinolon haltija. Saman pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan muussa tapauksessa tiedot ilmoittaa esineen hankkinut, valmistanut tai muuntanut aseluvanhaltija 30 päivän kuluessa esineen hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta. Ilmoitus voidaan tehdä käyttämällä sähköistä asiointia.

Asetukseen ehdotettu pykälä ilmoitusvelvollisuuden tarkemmasta sisällöstä koskee siis sekä asealan elinkeinolon haltijoita että aseluvanhaltijoita. Ampuma-aselain elinkeinolon haltijoita koskeva säännös tulee voimaan vasta 1.12.2018, mutta se ei estä asetuksella säädettävän ilmoituksen tarkemmasta sisällöstä, koska sisältöä koskevat vaatimukset olisivat samoja riippumatta ilmoituksen tekemiseen velvoitetusta tahosta.

Asetukseen ehdotetun uuden 43 a §:n mukaan aselupaan tulisi ilmoittaa hankittu, valmistettu tai muunnettu ampuma-aseiden tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi, aseessa oleva valmistus- tai täydennysmerkintä sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero sekä sarja- tai tunnistenumero. Jos kyseessä on hankittu, valmistettu tai muunnettu tehokas ilma-ase, tulisi ilmoittaa ilma-aseiden piipun pienin sisähalkaisija ja tiedossa oleva tehtaan merkki ja malli tai mallinumero. Hankittu, valmistettu tai muunnettu aseiden osan osalta tulisi ilmoittaa aseiden osan laji, piipun tai putken kaliiperi, aseiden osassa oleva valmistus- tai täydennysmerkintä sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero.

44 §. Aselupaa koskeva todistus ja säilytysohje. Asetuksen 44 §:ää, joka koskee hankkimislupaa koskevaa todistusta ja säilytysohjetta, muutettaisiin niin, että siinä viitattaisiin hankkimisluvan sijasta aselupaan. Ampuma-aselaisissa hankkimislupa on korvattu aseluvalla, johon voidaan sisällyttää hankkimisoikeus.

44 c §. Soveltuvuustestin sisältö ja poikkeukset testin suorittamisvelvollisuudesta. Pykälä kumottaisiin, koska ampuma-aselain soveltuvuustestiä koskeva pykälä on kumottu.

45 §. Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan hakeminen. Pykälässä olevaa viittausta asetuksen 43 §:ään tarkistettaisiin siltä osin, kun kyseistä pykälää on ehdotettu muutettavaksi tässä asetuksessa. Eli hallussapitoluvan hakemuksessa mainittavien eräiden tietojen sijasta ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan hakemukseen tulisi sisällyttää aseluvan hakemusta koskevia, 43 §:n 1 momentin 3, 5, 10 ja 11 kohdassa edellytetyjä tietoja.

46 §. Ulkomailla asuvalle annettavaa hankkimislupaa koskeva todistus. Kuten 45 §:ääkin, ehdotetaan viittausta 43 §:n 1 momentin kohtiin tarkistettavaksi vastaamaan 43 §:ssä tehtyjä muutoksia.

47 §. Yksityisen valmistamisluvan hakeminen. Pykälä kumottaisiin, koska yksityisen valmistamisluvan sijaan aselupaan voitaisiin jatkossa sisällyttää yksityinen valmistamisoikeus.

48 §. Yksityistä valmistamislupaa koskeva todistus. Pykälä kumottaisiin, koska ampuma-aselainsäädännössä ei 1.12.2017 lukien enää ole yksityistä valmistamislupaa koskevaa lupatyyppeä. Sen sijaan aselupaan voitaisiin jatkossa sisällyttää yksityinen valmistamisoikeus.

49 §. Hallussapitolupaa koskeva todistus. Pykälä kumottaisiin, koska hallussapitoluvan sijaan aseeseen myönnettäisiin jatkossa aselupa.

50 §. Rinnakkaisluvan hakeminen. Pykälää muutettaisiin siten, että hallussapitoluvan sijaan 1 momentin 3 kohdassa mainittaisiin aselupa. Ensimmäisen momentin kohtien numerointi saatettaisiin ajan tasalle. Lisäksi 2 momenttia muutettaisiin siten, että lupaviranomaisena olevalla Poliisihallituksella ei olisi velvollisuutta hankkia lupahakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitokselta lausuntoa, vaan lausunnon hankkiminen poliisilta olisi Poliisihallituksen harkinnassa.

52 §. Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän hakeminen. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että asekeräilijälle hyväksynnän antavalla viranomaisella ei olisi velvollisuutta hankkia hyväksyntää koskevasta hakemusta hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitoksen lausuntoa, vaan lausunnon hankkiminen poliisilta jäisi viranomaisen harkintaan.

54 §. Asekeräilijän pitämän tiedoston sisältö ja muoto. Pykälä kumottaisiin, koska asekeräilijän tiedostonpitoa koskevat pykälät on kumottu ampuma-aselaisista ja asekeräilijän tulee tiedostonpidon sijaan hakea aseille tai aseosille hallussapitoon oikeut-

tavaa lupaa tai tietyin edellytyksin aseiden osalta tehdä ilmoitus poliisille.

57 §. Suostumuksen hakeminen. Pykälässä olevaa viittausta asetuksen 43 §:n 1 momentin kohtiin tarkistettaisiin siltä osin, kun kyseistä 43 §:ää on ehdotettu muutettavaksi tässä asetuksessa.

60 §. Luvan ja asekeräilijälle annetun hyväksynnän peruuttamisen edellytyksiin liittyvä ilmoittamisvelvollisuus. Pykälän 2 momenttia muutetaan siten, että siinä viitattaisiin hankkimisluvan ja yksityisen valmistamisluvan sijasta aselupaan.

3 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu sisäministeriön poliisiosastolla virkatyönä. Valmistelun aikana on kuultu Poliisihallitusta.

Kiireisen valmisteluajankäytön vuoksi asetusehdotuksesta järjestettiin lyhyt lausuntokierros, jossa lausuntoja pyydettiin keskeisimmiltä sidosryhmiltä eli Poliisihallitukselta, Asealan elinkeinonharjoittajat ry:ltä, Asekauppiain liitolta ja Suomen asehistorialliselta seuralta. Lausunnoissa

Asetus on tarkastettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä.

4 Voimaantulo

Asetusehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin laki ampumasevelain muuttamisesta (623/2017) eli 1.12.2017.